

nikov najviše volio — grafomansko stihovorstvo, stihovani albumski kompliment, diletantsko filosofiranje — bila je diktirana »oberiutskom« deformacijom suvremene književne zbilje njegova vremena. To uzdiže pjesme Tehnoruka N. i Makara Svirepoga među najsajnije pjesničke dokumente epohe.

Preveo s ruskog B. Donat

BILJESKE:

- O. Mandeljštam, *Vulgata* (Zametki o poeziji), *Russkoe iskustvo*, 1923, № 2—3, str. 68.
- »... mišljenje da je Hlebnikov ishodište nove poezije, kako su rado isticali njegovi privrženici, temelji se na očitoj preuveličavanju i nedvojbeno izražava i povijesnu perspektivu. Hlebnikov nije stvorio svoju tradiciju. Tradicija ruskog futurizma konačno je tradicija Majakovskog, a ne Hlebnikova«. — G. Vinokur: *Hlebnikov, Russkii sovremenik*, 1924, № 4, str. 224.
- Ako se slično uspoređivanje i radilo, ono je izvan povijesno-književnih sustava. — Vidi npr. T. L. Frolovskaja: *Hlebnikov i Pasternak*, Kazanski universitet, Materialy naučnoj konferencii... Obščestvennie i gumanitarnye nauki, Alma-Ata, 1971, str. 53—54.
- O. Mandeljštam, op. cit.
- B. M. Ejhenbaum: O. Mandeljštam (1931), *Den' poezii*, L. 1967, str. 168.
- Jurij Tynjanov, *Arhaisty i novatory*, L. »Priboj«, 1929.
- Vidi prijedlog Mandeljštama Pasternaku »iči djeci« u pismu od 2. januara 1937, *Russian literature triquarterly*, № 7, 1973, p. 620.
- Vidi članak L. P. Jakubinskog u *Knjižnom uglu*, 1921, № 7, str. 24—25 i — vjerovatno kao odgovor na nj — stih Pasternaka: »Tak načinjajut. Goda dva...«. Vidi istraživanje: Jerzy Faryno. W poszu kiwanii istoty podobienstwa miezdu poetickymi tworami jazykowymi Wieliemiera Chlebnikova a slownictwem dziec. *Slavia orientalis*, XVI, Nr. 2, 1967, s. 99—124. (Poistovjećivanje pjesnika s bogom i djetetom provedeno je u analizi zbirke Cvjetajevе *Sestra maja žizni*. — M. Cvetaeva, *Svetovoi livenij*. Poczija večnoi mužestvenosti. *Epopeja*, 1922, № 3). Usp. prekid s takvom predožbom u pjesmi kasnijeg Zabolockog *Čitaja stih* (1948, publ. 1956), koji je, po legendi koja kruži, mislio na poetiku Pasternaka.
- Poticaj za pristup oberiuta dječjoj poeziji dao je Olejnikov. Vidi: I. Bahterev, A. Razumovskii. O Nikolae Olejnikove. *Den poezii*, L. 1964, str. 154.
- IMLI, Rukopisni odjel, f. 120, op. 1, № 32.
- Isto tamo, № 33. Datirano 3. aprila 1926.
- Manifesti i programi ruskih futurista. Die Manifeste und Programmschriften der russischen Futuristen. Hrsg. von V. Markov, München, W Fink Verlag, 1967, S. 180.
- B. Kušner. Vstuplenie. — U knjizi: A. Kručonyh, *Fonetika teatra*, M., 1923, str. 4.
- Aleksandr Tufanov, *K zaumi*. Fonetičeskaja muzyka i funkcii soglasnyh fonem. Pb., izd. autora, 1924.
- »Realnoe« u nazivu grupe Harmsa — Vvedenskog *Obščestvo real'novo iskustva* vodi k autokarakterizaciji Maljeviča (*Zaumni realizam*) 1913.
- A. Tufanov, op. cit., str. 9.
- Pri tome i za Tufanova i za oberiute (kao i u Hlebnikova) zaum je označavao eksplikaciju smisla. »Razgraničenje« sa zaumom u *Manifestu Oberiu* podrazumijeva samo razdor s bivšim učiteljem i saveznikom Tufanovim (vidi prijevod manifesta u: *Polja* august—septembar 1979, br. 246—247, str. 28—29. O problemu »smisla« u zaumnoj riječi vidi komentare Vjaš. Vs. Ivanova u knj.: L. S. Vigotskii, *Psihologija iskusstva*. Izd. *Iskusstvo*, 1968, str. 509. Usp. također rad: D. M. Segal, T. V. Civjan, *K strukturi anglijskoj poezii nonsensa (na materiale limerikov E. Lira)*, *Trudy po znakovym sistemam* II, (Uč. zapiski Hartuskogo universiteta, byp. 181), Tartu 1965, str. 320—329.
- a) Boris Pasternak, *Kručonyh*. U zborniku: *Živ Kručonyh*, M., izd. Vseross. Sojuza poetov, 1925. Članak je datiran 27. maja 1925. Vidi: B. Pasternak, *Sobr. soč.*, t. 3, Ann Arbor, 1961, str. 156.
- Boris Pasternak, *Vzamen predislovia*. U knjizi: A. Kručonyh, Kalendar. M. 1926. Datirano 25. decembra 1925. Analizu teksta vidi u knjizi: Krystyna Pomorska, *Russian formalist theory and its poetic ambience*. The Hague-Paris, Mouton, 1968, pp. 29, 108. Vidi također publikaciju članka V. Markova »Russian literature« № 1, The Hague-Paris, Mouton, 1971, pp. 5—9.

KRATKA OBJAVA

n. m. olejnikov

MUHA

Ljubljah muhu, od sreće sijah.
Bilo je davno, tad
Kad još mlad bijah,
Kad još bijah mlad.

Uzmeš mikroskop: tako se radi,
I onda muhi pred njega staviš —
Gledaš oči, čelo, dlake na bradi,
Pa se onda i sobom pomalo baviš.

I tada vidiš da ona i ja,
Nalikujemo jedno drugom.
Ljubav za mene iz tebe sja
Mila mi moja drugo.

Kružila ponad je mene,
Udarala je o staklo.
Poljubac naš nijedan ne svene
A i vrijeme se nije ni maklo.

Godine minu i mene
Pohode boljke mnoge.
Jedna za drugom krene
Gađajuć leđa, uši mi, noge.

I ja onaj isti nisam više,
I moje muhe već nema odavno.
Ona ne zuji, ne pjeva, ne diše,
Ona ne udara u oko tavno.

U grudima biju čuvstva zaboravljena,
I srce moje ljuta zmija glođe.
I ničeg, ničeg ispred mene nema.
O muho, o milo moje gondže!

KRATKA OBJAVA LJUBAVI

Užina traje,
Pehar blista:
Klopi je kraj.
Gorim iz čista.

Prekoputa — buljim,
Dama pogled mami.
Čemu da duljim,
— Pravi dinamit.

Glatke je kože,
Podbuhla nije.
Bože moj, bože,
Zamamna li je!

Ja ustajem
I zborim:
— Ispričavam se, no ne odustajem,
Jer gorim!

* * *

Jednom je ljepotica Vera,
Odbacivši odjeću proć,
Udvoje kraj kavaljera
Do suza drhtala svu noć.

Stvarno bijaše veselo!
Stvarno je smiješno bilo!
I vani je zbilja melo,
I vjetar o prozor biđ.

Preveo s ruskog
BRANIMIR DONAT

¹⁹ Manifest Oberiu.

- Usporedi tinjanovsku konstataciju da kod Pasternaka »slučajnost« predstavlja čvršću vezu od logičke veze. — Ju. Tinjanov, *Arhaisty i novatory*. L. »Priboj«, 1929, str. 566.
- O bliskosti kulturno-teorijskih pozicija i biografskih sveza bahtinovskog i oberiutskog kruga vidi: A. A. Dorogova, *Voprosy jazykoznanija*, 1971, № 2, str. 160—161. O odnosu pasternakovskih i bahtinovskih teorijskih načela vidi: Vj. Vs. Ivanov, *Značenje idej M. M. Bahtina o znake, vyskazyvanii i dialoge dlja sovremenoj semiotiki*. »Trudy po znakovym sistemam« III. (Uč. zap. Tartuskogo universiteta, vyp. 308), Tartu, 1973, str. 32, a također i pismo B. L. Pasternaka P. N. Medvedevu: »B. L. Pasternak — kritik formaljnog metoda«. Publikacija G. G. Superfina. »Trudy po znakovym sistemam«, V. (Uč. zap. Tartuskogo universiteta, vyp. 284), Tartu 1971, str. 528.
- Vidi: Z. G. Minc, *K genezisu komičeskogo u Bloka* (Vl. Solov'ev i A. Blok). »Trudy po russkoj i slavjanskoj filologii. HUS. Literaturovedenie. (Uč. zap. Tartuskogo universiteta, byp. 266), Tartu 1971; Z. G. Minc, *Vladimir Solov'ev-poet*. U knjizi: *Vladimir Solov'ev*. Stihotvorenija u šutočnye p'esy. L., Sovetskii pisatel, 1974.
- Usp. anaižu žanra basne i teorije Lessinga i Potebnje u knjizi L. Vygodskogo *Psihologija iskusstva*.
- Harms, *Izbrannoe*, str. 122.
- Na taj postupak obratio je pažnju Ju. I. Levin (O nekatoryn čertah plana soderžanija v poetičeskikh tekstah. »Materialy k izučeniju poetiki O Mandel'stama. — IJSLP, XII, 1969) i K. Taranovskii (Tri zametki o poeziji Mandel'stama. — Tako isto: njegova analiza u vezi s općim principima mandeljštamovske poetike, vidi u radu O. Ronena *Leksičeskii povtor, podtekst, smysl v poetike Osipa Mandel'stama?* Slavic poetics. Essays in honor of Kiril Taranovsky, The Hague — Paris, Mouton, 1973.
- Usp. suptilno opažanje E. B. Tagera o prutkovsko-solov'evskoj genealogiji »Spektatorkogo« (Pusskaja literatura XIX-nač. XXv. 1908—1917 M., Nauka, 1972, str. 255—256.
- Vidi o žanrovskoj orijentaciji Harmsa, Vvedenskog i Zabolockog na fragmentarne forme: A. Aleksandrov, *Stihotvorenije Nikolaja Zabolockogo »Vostanie«*. — *Russkaja literatura*, 1966 № 2, str. 191; Anatolij Aleksandrov: *Oberiu, Predvaritel'nie zametki. Češkoslovenska rusistika*, 1968, XIII. Nr. 5, str. 299—300.
- D. Harms, *Kak ja rastrepal odnu kompaniju*, »Voprosy literatury, 1973, № 11, str. 299.
- Usp.: otkriću Olejnikova odgovara otkriće gorkovskog »Platona da šest devet jest šezdeset devet, a ponekad mu se čini da je to devedeset i šest — obje brojke miševima nalik, bile su nepostojane, kapriciozno su se prekobicavale, mašući repovima prema gore davali su 66, a spustivši repić dolje pretvarali su se u 99 i bilo je posve nemoguće shvatiti kada su one pokazivale svoju pravu »bit«? M. Gorki *O tarakanah*, u njegovoj knjizi *Vospominanija, Passkazy, Zametki*, Berlin, »Kniga« 1925, str. 111. Prvo objavljivanje priče u SSSR-u u četvrtom almanahu »Kovš« (1926), pos, izd. 1927.
- L. Sestov, *Pohvala gluposti*. Po povodu knjigi Nikolaja Berdjaeva *Sub specie aeternitatis* — »Fakely«, knj. 2. SPb., 1907, str. 139—161. Otkriće Olejnikova — »Platona« paronomastično imenu Sestov.
- Možda se kao jeka filosofije Šestova javljaju strofe Bloka »Život bez početka i kraja, Nas sve vjeba Slučaj« i tome slično. Opravdana je pretpostavka da ima analiza literarnih refleksa filozofskih istupa Šestova daje značenje teorijskih izvora književnosti »apsurda«.
- Usp. solidarizaciju s tim u članku E. Zamjatina *Budušee teatra*: »Neću biti zlogulim prorokom, ali meni se čini da se ljudski apsolut kao dragocjeni metal, kao zlato, ne boji rđe, ni vremena — nego gluposti. Zlatni bljesci gluposti sijevat će u ljudima i poslije svih revolucija...« *Russian literature triquarterly*, 1973, № 7, p. 453.
- N. Berdjaev, *Tragedija obydenosti*, u knjizi: Nikolai Berdjaev, *Sub specie aeternitatis*. Opyty filosofskaj, social'nye i literaturnye (1900—1906). SPb., 1907, str. 245—275. Prvi put objavljeno u *Voprosah žizni*, 1905, mart.
- O. M. Frejdenberg i njenoj ulozi u strukturalno-tipološkom proučavanju kulture vidi: Ju. M. Lotman, O. M. Frajdenberg kak issledovatel'kul'tury. »Trudy po znakovym sistemam«, VI. (Uč. zap. Tartuskogo universiteta, byp. 308), Tartu, 1973, str. 482—486; Melenskii, N. Braginskaja. Od mifa k lirike. *Voprosy literatury*, 1973, № 11, str. 101—103.